

از اسخاره با اراده

از دکتر حسین توکلی

دريك روز داغ تسابستان ۱۳۲۲ بعد از ختم امتحانات نهائی دبیرستانها چهار نفر محصل تازه فارغ التحصيل در ناحیه مسجد مروی در بدری آخوند طالع بین و دعانویس معروفی میکشند که در بسازه آتیه و انتخاب رشته تحصیلی خود از او استمداد بطلبند تا با استخاره ای تکلیف آنها روشن کند و ببیند سر نوشت آنها در کدام يك از رشته های تحصیلی دانشکده معین شده است آنها میخواهند بدین وسیله پایه يك تصمیم اساسی و مهم را درزندگی خود بریزند.

دريك اطفاقك تساریك و نمناك به سد از روشن شدن از يك دالان تاریك تر و نمناك تر بخدمت آفارسدند. هر کدام سلامی با لایب و احترام تقدیم کردند و دوزان نوشتند. فراش آقا قبلا دو تومان حق ویزیت از اهل کلام گرفت و صفحه کاغذ سفیدی جلوی آنها گذاشت که بعد معلوم شد بدستور آقا مراجعین باید اطلاعاتی درباره خودشان و مقبوضشان برای دیدن ایشان روی آن بنویسند.

این چهار نفر همه نوشتند که مقبوضشان از زیارت آقا اینست که بدانند در کدام رشته از رشته های تعلیمات عالی تحصیل کنند بهتر است و در نتیجه موفقتر میشوند. آنها برای راهنمایی تحصیلی دست پدامن سید معروف مروی زده بودند و من یکی از این چهار نفر بودم.

بگذریم از اینکه آقا چه گفت و ما چه شنیدیم و بعد چه کردیم و هر کدام از ما چهار نفر در حال حاضر چه میکنیم که درست برعکس آن چیزی است که آقا بر ایمان استخاره کرده بود مسئله مهم اینست که مادر من منبعی بودیم که اطلاعاتی در دسترس ما بگذارد و ما را در تصمیم ها و قضاوتها ایمان بسوی يك زندگی عاقل و منطقی راهنمایی و هدایت کند.

این عمل مبیایستی در ضمن تحصیل در دوره های مختلف مدرسه انجام میگرفت و بیايك برنامه راهنمایی نه تنها باین گونه مسائل آموزشی توجه میشد بلکه مسائل مهمتر شخصی - قلمی - اجتماعی و اقتصادی مربوط بیک شاگرد مورد تجزیه و تحلیل قرار میگرفت و در حل منطقی آنها نسبت بهر شاگردی کمک و هدایت لازم بعمل میآمد.

خوب، آروز این کارها در مدارس مانع میشد و کسی هم ایراد نمیکرفت و شاگردان هم نه تنها متوجه نبودند بلکه توقع نداشتند ولی امروز که دستگاه تعلیم و تربیتی ما کوس برداشتن قدمهای

سرگشتگی برای انتخاب رشته تحصیلی

مترقی رامیزند حقش اینست که توجه عمیقی باین مسئله مبذول دارد و در ضمن تشکول و توسعه يك برنامه راهنمایی در حل مسائل مختلف شاگردان در ضمن تحصیل سعی تمام بعمل آورد.

برنامه راهنمایی یعنی چه؟ امروز بر اثر مشکلات زیادی که در علم تعلیم و تربیت بوجود آمده است مریدان دست پدامن برنامه ای بساسم بر برنامه راهنمایی ورق بزنید

زده اند تا بدینوسیله بتوانند منظور از فن تعلیم و تربیت را هم بخود هم بشاگرد بهتر و گویاتر و نقدتر ثابت کنند

برنامه راهنمایی عبارت از آن قسمت فعالیت‌های است که در صحنه یک محیط آموزشی یعنی دبستان و دبیرستان و دانشکده شاگرد را بیش از همه چیز بخودش - بعلافتش - بشوا و قابلیت‌ها و آرزوهای آشنا میکند تا با در نظر گرفتن این امکانات شخصی او بتواند بهترین آمادگی را برای یک زندگی موفقیت آمیز در نظر بگیرد و سازش مناسبی با محیط اجتماعی خود حاصل نماید. در ضمن یک چنین برنامه‌ای که مجزا از برنامه درسی مدرسه‌ها نخواهد بود شاگردان در هر کلاس با هم کلاس راهنمایی نمیروند بلکه برنامه راهنمایی در هر کلاس را آنهارا میگیرد و از مشکلات آنها آگاهی پیدا میکند و در حدود امکاناتشان آنها را حتی المقدور بسوی مفیدترین روش زندگی رهبری میکند ولی ناگفته نماند که اجرای یک چنین برنامه‌ای بدون تجهیزات لازم و متخصصین امر نه تنها مشکل بلکه غیر قابل مقدور است.

فلسفه یک برنامه راهنمایی مبنی بر اینست که برای هر کسی در این دنیا طبق استعدادش جایی است و باید با کمک شود که این محل را پیدا کند تا به بهترین وضع هم خودش استفاده کند و هم بجامعه استفاده برساند.

یک وقتی تصور یک چنین فکری در تشکیلات فرهنگی مانده تنها غیر عملی بلکه غیر قابل اهمیت تلقی میشد.

جامعه گوشه گری و عقب افتاده پنجاه سال پیش ایرانی که در تحت فرمانروائی دولت کوتاه فکر مستبدی اداره میشد زمینه ایجاد و شروع روش تعلیم و تربیتی مسا بوده است که بجز تربیت یک عده برای در دست گرفتن کارهای اداری مملکت هدف دیگری نداشت ولی تشکیلات ناچیز تعلیم و تربیت دیروز با سرعت عظیمی که تا کنون پیشرفته است ما را با مسائل نوی روبرو نموده است که باید برای آن راه حلی پیدا کرد.

مثلاً در حین سالهای ۱۳۲۵ تا ۱۳۳۹ تعداد مدارس از ۳۵۴۳ به ۹۲۷۴ رسیده است و در همین دوره

تعداد دبیرستانها از ۳۱۳ به ۱۰۷۸ رسیده است و عده شاگردان تقریباً به ۳۰۰ درصد افزایش پیدا کرده است.

از دیاد سریع شاگردان متوسطه که هنوز هم با همان سرعت ادامه دارد بیشتر نوجوانانی را تشکیل میدهد که برخلاف سابق همه تصمیم دانشگاه دیدن را ندارند.

اغلب مایلند در ضمن تحصیلات دبیرستانی خود فنونی را یاد بگیرند تا بتوانند فرد موثر و کارکن جامعه بشوند این وضع خود مسئله برنامه راهنمایی‌های شفلی را برای مدارس مطرح میکند که ضمن آن باید فکر تجهیزات و کادر تعلیماتی را در آن گنجانند.

بر اثر یک رشته تغییر و تحول اساسی اجتماعی و اقتصادی شاگرد امروز از نظر روحی و اجتماعی هم پیدا کرده است که بیشتر لزوم وجود یک برنامه راهنمایی را در مدارس مسلح میکند.

جوان حساس ایرانی امروز بزندگی دم و کراتیک آگاهی پیدا کرده و به آن علاقه مند شده است و بالنتیجه میخواهد از تمام مزایای آن برخوردار شود و ترجیح میدهد که پایه زندگی شخصی اجتماعی و اقتصادی خود را روی اصول آزادی و اختیار بنا کند.

یک چنین فردی خواه ناخواه با اجرای این اصول در تمام شئون زندگی کوشش تمایل پیدا میکند و انتظار دارد که مدرسه بتواند این یک تر ایننگام اجتماعی او را با این اصول آشنا تر و مجهز تر کند و در واقع از وظائف اصلی مدارس است که باین تغییر روحیه شاگرد توجه کنند و در ضمن تشکیل و اجرای یک برنامه راهنمایی بمسائل مختلفی که طبعاً دست پرورده این تغییرات زمان است پردازند و در حل آنها در مورد هر فرد بخصوصی علاقه و وسوسیت بخرج دهند.

خوشبختانه توجه وزارت فرهنگ اخیراً به بررسی و تشکیل برنامه راهنمایی جلب شده است و فعالیت‌های در تربیت کادر فنی برای اجرای یک چنین برنامه‌ای شروع گردیده که امیدوار است با جدیت ادامه پیدا کند و در رسمی کردن این برنامه در دستگاههای آموزشی کشور موفقیتی حاصل شود.